יו"ר מועצת העובדים חשד בהנהלה שהיא רוצה

להכניס אותו לכלא - ואז הוא התחיל לזמר ופקידים בכירים החלו להיעצר

יו"ר מועצה צוקרמן

לפני כחודש הוכתה חיפה בתדהמה. מזה כמה זמן שבעיר פשטו שמועות על שוחד, איומים וגניבות במיגזרים ציבוריים רבים.

לפני כחודש נעצרה אחת הדמויות הידועות ביותר בעיר, יושב־ראש מועצת העובדים של צי"ם, אורי צוקרמן. הוא היה עצור במשך 48 שעות והוחשד אז בשורה של עבירות, ביניהן קבלת כספים במירמה ונסיון לקבל שוחד. כששוחרר צוקרמן נעצר חבר אחר של הוועד, יעקב ליבוביץ. הוא הוחשד אז בקבלת שוחד, בצורת שתי חולצות, מאדם שסיפק צרכים שונים לעובדי צי"ם (העולם הזה 2148).

לצוקרמן היה ברור מדוע המישטרה עצרה אותו. הוא היה חבר תקיף בוועדה שהצליח להוציא מההנהלה הטבות מפליגות לעובדי צי"ם וההנהלה החליטה לחסל אותו. כימעט באופן ישיר האשים צוקרמן את מי שהיה קצין מישטרה בכיר והיום סמנכ"ל חברת צי"ם, מרדכי („מוטקה") רון, כי הוא משך בחוטי הפרשה. רון ומנכ"ל צי"ם, יהודה רותם, נבהלו וניערו חוצנם מההאשמות נגד צוקרמן.

מישטרת חיפה היתה בטוחה כי יש יסוד להאשים את צוקרמן ואת ליבוביץ. היא ביקשה לעוצרם לתקופה ממושכת, ואחד מקציניה הצהיר, כי מאחרי התלונה כנגד צוקרמן עומד מישהו מהנהלת צי"ם.

לפני ימים אחדים קיבל צוקרמן מיכתב ממאשימו, רב־סמל ארנס טל, שבו מודה טל כי הוא ממליץ לסגור את התיק נגד צוקרמן מפני שהתברר כי אין לו נגיעה בפרשה. ליבוביץ לא קיבל עדיין מיכתב כזה, אולם לאיש אין ספק כי לאחר כל המהומה סביב השוחד, לא תתבזה המישטרה ולא תנסה להעמידו לדין באשמת קבלת שתי חולצות־פרוטה כמתנת שוחד.

אולם צוקרמן וליבוביץ החליטו, כפי הנראה, לא לשתוק.

מי שיחד את מי?

טרקטורים בהזמנה

חיפה מוצפת באחרונה בפרשיות שוחד ובמעצרים. לכאורה אין קשר בין שלוש הפרשיות המעסיקות עתה את העיר, אך כל מי שמכיר את המתרחש בעיר הנמל הצפונית יודע כי יש קשר מסויים ביניהן, מאחר ומעורבים בהן אנשים השייכים לאותה חברה, בעלי אינטרסים משותפים והמוכנים לקום לעזור איש לאחיו, אפילו כנגד הצדק והחוק, כדי לשמור על הגילדה שלהם.

הפרשה הראשונה היא פרשת בית־הלוחם. תורמים אמריקאים, שקראו לעצמם ברית־שלום מפילדלפיה, הביאו לאירגון נכי צה"ל תרומה בת מיליונים רבים, כדי לבנות את בית־הלוחם בחיפה. הכסף נלקח, התוכניות הוזמנו, והעיריה הבטיחה להשתתף במחצית ההוצאה.

הבניין לא הוקם במשך שנים ארוכות. בכל פעם שהתורמים הגיעו מפילדלפיה, כדי לראות את הפרוייקט שלהם, התאחדו עיריית חיפה ואירגון נכי צה"ל, והזמינו כמה טרקטורים כדי שיעבדו בשטח. בינתיים נשכר אדריכל, שזכה במיכרז לבניית בית־הלוחם, דויד ינאי שמו, ינאי אינו רגיל לסיגנון העבודה הנהוג בעיריית חיפה ובאירגון נכי צה"ל.

האיש האחראי על מחלקת ההנדסה בעיריית חיפה הוא סגן ראש העיר, יוסף בלושטיין, מי שהיה במשך שנים רבות מנהל חברת־החשמל בעיר. מי שהיה אחראי על הסניף החיפאי של אירגון נכי צה"ל ועסק בפרוייקט בית־הלוחם הוא אדם בשם אביגדור, שעבד אף הוא בחברת־החשמל.

ינאי הבין כי עליו לשלם שוחד. הוא גילה כי עליו להסתפק בקבלנים לא־טובים, שעשו עבודה לא־טובה, רק משום ששילמו שוחד, וכי הפרוייקט הגדול שהוא עוסק בו עלול להתמוטט בכל רגע. ינאי סירב להסתגל לשיטה זו ופנה למישטרה. מחלקת ההונאות של מישטרת חיפה חוקרת בעניין. בינתיים היא ערכה מעצרים ומבטיחה מעצרים נוספים. בין אלה שעתידים להיעצר יהיו כנראה כמה מראשי אירגון נכי צה"ל ובעלי תפקידים בכירים בעיריה.

פרשה זו הובילה, בין אם בצורה ישירה ובין אם בדרך מיקרה, לפרשה אחרת, הקשורה במחלקת מהנדס העיר חיפה. בשבוע שעבר נעצר אחד מהקבלנים הגדולים ביותר בחיפה, יעקב פריצקר, שהוא גם דמות ידועה בחיי החברה של העיר. פריצקר בנה שיכונים רבים ואת המלונות דן כרמל ונוף (הוא גם הבעלים של מלון נוף) ויש לו יד בכימעט כל מיפעל בניה גדול בעיר. הוא היה יוצא ונכנס לבניין העיריה ועושה בו כבתוך שלו, עד שהתעוררו חשדות כי הוא שיחד את אחד מהפקידים הבכירים ביותר בעיריה. עלפי חשדות אלה קיבלה אישיות בכירה זו, המעורבת גם בפרשת בית־הלוחם, דירה מפריצקר וטובות הנאה אחרות, תמורת אישור חריגות בנייה של הקבלן. יחד עם פריצקר נעצר גם המהנדס משה גלעד, גם הוא דמות ידועה בעולם העסקים והבילויים של חיפה.

על פני השטח אין למצוא קשר בין שתי פרשות אלה לבין שתי הפרשות הקשורות בצי"ם והנחקרות עתה בידי המישטרה. אך למעורבים בפרשות אין ספק, כי לאחר שצוקרמן וליבוביץ נעצרו, ולאחר שהתברר כי ההאשמות נגדם חסרות יסוד, החליטו השניים לספר את כל הידוע להם על השחיתויות בצי"ם.

הפרשה הראשונה היא פרשת קבלת שוחד ממספנות במזרח הרחוק. עד כה היה ניצב אברהם תורג'מן, מפקד מחוז חיפה, אחראי על חקירת פרשות צי"ם. עתה הצטרף לחקירה תת־ניצב בנימין זיגל, עם כל צוות עובדיו. לפתע התגלה, כי קיימים חשדות שאחד או כמה מחברי ההנהלה של צי"ם קיבלו שוחד בן למעלה ממיליון דולר ממספנות שבהן בונה ומשפצת צי"ם את אוניותיה. בעולם הספנות הבינלאומי, כמו בעולם האווירייה הבינלאומי, מתגלים מדי פעם בפעם פרשיות שוחד של מיליוני דולרים, משום שהעיסקות בתחומים אלה הן עיסקות בהיקף של עשרות ומאות מיליוני דולרים. מלבד כמה רמזים, בעת חקירת פרשות מיכאל צור ומשה קשתי המנוח, לא הועלה עד כה עניין קבלת שוחד בהקשר לאנשי ימיה ישראליים. עתה התגלו כמה סימנים, כי אכן היו מיקרים של קבלת שוחד עלידי ישראלים ממספנות במזרח־הרחוק. המחלקה של זיגל חוקרת בעניין, בצי"ם לא ישנים בלילה, וזיגל אף מתכוון לשלוח את אחד מעוזריו למזרח־הרחוק.

מסיבות בסיטונות

לגבי חקירת הפרשה השניה, לא צריכים חוקריו של זיגל לטוס למזרח הרחוק. ואומנם, בפרשה זו כבר נקראו אנשים רבים לחקירה, ורבים אף נעצרו. לצי"ם יש חברת־בת בשם לים, האחראית על כל ההספקה לאוניות צי"ם. החברה עוסקת במיצרכים ובמוצרים פטורים ממכס, ולמרות שהיא בבעלות מלאה של צי"ם (מלבד אחוז אחד של המניות, השייך לסוכנות היהודית), עושים בה מנהליה ככל העולה על רוחם.

אחת מהדמויות המרכזיות בחברת לים היא סמנכ"ל החברה, יהושע טיבעוני, חבר בקבוצה חיפאית ידועה שבה חברים אברהם זניוק, בעל בית־מיסחר גדול לנשק ולצעצועים בעיר, משה ורטמן, מי שהיה חבר־כנסת וכיום מזכיר מועצת פועלי חיפה, יוסף בלושטיין, סגן ראש עיריית חיפה, המעורב בפרשיות אחרות הנחקרות עתה, מוטקה רון, סמנכ"ל צי"ם, ועוד רבים אחרים.

החוקרים מי שהחל בחקירה ללא משוא פנים הוא ניצב אברהם תורג'מן, אחד השוטרים המעולים ביותר במישטרת ישראל, שהודיע לעסקונה החיפאית כי לא יתיר עוד מקח וממכר עם המישטרה. לעזרתו של תורג'מן הגיעה מחלקת ההונאות של המטה הארצי, בראשותו של תת־ניצב בנימין זיגל (**משמאל**), החוקרת עתה ארבע פרשיות שחיתות בחיפה.